

GEMEENTELIJK MONUMENT**GM-nummer //****Algemene gegevens**

Adres : Alexanderstraat 2
 Postcode, Plaats : 3314 ZH, Dordrecht
 Kadastraal : DDT00 K 2931
 Wijk : Nieuw-Krispijn, Oranjebuurt

Algemene omschrijving

Bouwjaar / verbouwing : 1909, 1936
 Architect / aannemer : G. van Hoek, G.U. Hommes
 Opdrachtgever : G. van Hoek, G.U. Hommes
 Oorspronkelijke functie : woonhuis
 Huidige functie : woonhuis
 Bouwstijl : eclectisch, invloeden chaletstijl en Jugendstil

Algemene beschrijving

Woonhuis maakt als linker hoekpand deel uit van een blok van drie geschakelde woningen, gebouwd in 1909 als een van de eerste woningblokken in de Alexanderstraat.

Historie gebied

De Oranjebuurt ten zuiden van het station is een woonwijk met vooroorlogse en na-oorlogse bebouwing. De begrenzing van het vooroorlogse gebied wordt gevormd door de Dubbeldamseweg Zuid, de Mauritsweg, de Frederikstraat en de Mariastraat. Dit gebied was tot het begin van de 20^e eeuw vrijwel onbebouwd, waarbij de Dubbeldamseweg de hoofdverbinding vormde tussen de stad Dordrecht en Dubbeldam. De spoorweg naar Breda (1872) was een ingrijpende verandering voor het landelijke buitengebied waarbij Dubbeldam grond moest afstaan aan de stad. De aanwezige bebouwing aan de Dubbeldamseweg bestond uit enkele buitenplaatsen, hoeves, molens en schaarse 19^e-eeuwse bebouwing.

Vanaf 1904 tot ca. 1916 werd zowel ten oosten als ten westen van de Dubbeldamseweg het gebied tot aan de begraafplaats en de spoorwegovergang bebouwd. Het oostelijk deel, de Bloemenbuurt werd gerealiseerd door de Stichting Woningzorg en particulieren. De westelijke zijde kwam geheel tot stand dankzij particulier initiatief. Zo ontstonden enige straten met een ensemble van arbeiderswoningen met veel groen en gevarieerde bebouwing. Het wijkje is een voorbeeld van woningbouw onder de eerste Woningwet (1901), zonder stedenbouwkundig kader.

De grootste ontwikkelaar van de wijk was Gerrit Hoek, die zich van timmerman in loondienst had ontwikkeld tot aannemer/ontwikkelaar. In de beginjaren tekende hij zelf zijn projecten totdat het bedrijf begon te groeien en hij tekenaars en bouwkundigen in dienst nam. Vanaf 1906 had hij een compleet bedrijf waarvoor hij in de Sofiastraat een werkplaats bouwde met een bovenwoning voor zijn gezin. Dit werd al snel te klein en in 1910 bouwde hij een grotere werkplaats met magazijn, kantoor en woonhuis in de Frederikstraat, die zou uitgroeien tot een complete timmerfabriek, de Dordrechtse Electriche Timmerfabriek De Industrie. De Eerste Wereldoorlog en de daaruit volgende economische malaise zorgde voor het einde van de timmerfabriek die in 1917 geliquideerd werd.

De wijk heeft in de loop van de tijd relatief weinig veranderingen ondergaan. Sommige woningen zijn wat ingrijpender gerenoveerd dan andere, maar het diverse karakter van de woningen met zijn veranda's, erkers en torentjes kenmerkt nog steeds deze buurt.

Ligging

Het woningblok staat aan de zuidkant van de Alexanderstraat bij de kruising van de Willemstraat en de Frederikstraat. De woningen staan met de nok haaks op de weg.

Hoofdvorm

Het woonhuis is gebouwd op een rechthoekige plattegrond van één bouwlaag met een zolder onder een zadeldak met verlengd wolfseind. De nummers 2 en 6 zijn identiek, nummer 4 heeft een gespiegelde plattegrond.

Bouwgeschiedenis

Alexanderstraat 2 t/m 6 werd in 1909 als een van de eerste blokken aan deze straat gebouwd. Gerrit Hoek was pas enkele jaren actief als ontwikkelaar en tekende zelf de woningen. Opvallend aan deze woningen zijn de in chaletstijl uitkragende balkons in de top van de gevels.

In 1939 is een dakkapel geplaatst in de zijgevel van nummer 2. Deze gevel was vrij van andere bebouwing. Het woonhuis is later enigszins gewijzigd. Zo is er in het rechterdakvlak nog een dakkapel gebouwd en is de woning aan de achterzijde uitgebreid met aan aanbouw. Deze latere toevoegingen vallen niet onder de bescherming.

Beschrijving exterieur

De voorgevel is gemetseld in een bruine baksteen in kruisverband met gesneden voeg. Vensteropeningen hebben een hardstenen onderdorpel en een getoogde strek van rode verblendsteen met accenten in gele steen. De originele voordeur is aangepast waarbij de bovenste helft is vervangen door glas met een rooster (ca. 1950). Rechts van de voordeur zijn twee vensters met schuiframen. In de top van de gevel bevinden zich openslaande deuren naar het uitkragende balkon. Aan alle zijden is zowel boven als onder een open houten hekwerk van gestoken stijlen en regels aangebracht. Het wolfseind van het dak functioneert als overkapping en wordt ondersteund door houten kolommen. Het dak eindigt met een licht overstek en een geprofileerde houten windveer, ondersteund door houten klossen. Onder de goten zijn opengewerkte houten klossen aangebracht. De dakbedekking bestaat uit de originele kruispannen met aan de voorzijde op de nok een siersmeed ijzeren spits.

De linkerzijgevel is gecementeerd en aan het zicht onttrokken. Aan de achterzijde is op begane grond niveau de woning iets dieper. Rechts bevindt zich de achtergevel van de keuken, links een veranda onder plat dak. De veranda is later dichtgezet en van het platte dak is een balkon gemaakt. De vensteropening in de top van de gevel is hiervoor vergroot voor een openslaande deur. Het dak eindigt met een eenvoudige windveer.

Beschrijving interieur

Van het interieur is geen opname gemaakt.

Beschrijving tuin, erf, perceel

Het woonhuis grenst aan de voorzijde direct aan de openbare weg. Aan de achterzijde is een bescheiden tuin.

Bronnen

Regionaal Archief Dordrecht

752-21 Het bouwen van drie woningen, 1909
752-12495 Het plaatsen van een dakkapel, 1936, niet uitgevoerd
752-12496 Het plaatsen van een dakkapel, 1939

Literatuur

L. van Hoek. *Baas Hoek. 1880-1958. De Geschiedenis van een Dordtse Pionier op sociaal gebied*. Dordrecht 1988.
B. Lamberts en A.F.J. Niemeijer. *Dordrecht. Architectuur en stedenbouw 1850-1940*. Zwolle 2002.

Opname 31 januari 2019, juli 2019

Waardering

Cultuurhistorische waarde

Het woningblok Alexanderstraat 2 t/m 6 heeft cultuurhistorische waarde als onderdeel van de Oranjestraat die voor een groot deel in de periode 1904-1916 werd ontwikkeld door Gerrit Hoek, die in de wijk zijn aannemersbedrijf vestigde. De woningen zijn een representatief voorbeeld van woningbouw op particulier initiatief die onder de eerste Woningwet werden gerealiseerd.

Architectonische waarde

De woningen hebben architectonische waarde door de karakteristieke voorgevels. Van belang zijn de uitkragende balkons met de open houten hekwerken en de smeedijzeren spitsen op het dak. De woningen zijn gebouwd in een eclectische stijl die voor die tijd gebruikelijk was. De balkons zijn geïnspireerd door de chaletstijl, terwijl de voordeuren kenmerken laten zien van de Jugendstil.

Situering

De woningen hebben ensemblewaarde in relatie tot elkaar en tot de overige vroeg 20^e-eeuwse bebouwing in de omgeving. Het woningblok heeft stedenbouwkundige waarde door de ligging aan een driesprong van wegen en als eerste blok aan deze zijde van de Alexanderstraat.

Gaafheid

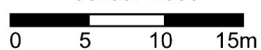
Het gehele woningblok is van belang door de redelijke gaafheid van de voorgevels, waarbij van Alexanderstraat 2 de voordeur is gewijzigd.
Het woonhuis verkeert aan de achterzijde in weinig oorspronkelijke staat.

Aan deze tekening kunnen geen rechten worden ontleend

08 Februari 2019

Schaal 1:500

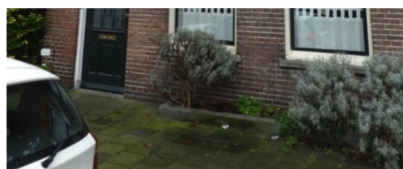
Alexanderstraat 2,4 en 6, juli 2019

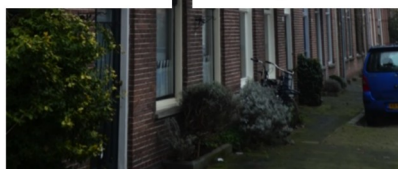
met zicht op de Willemstraat

achterzijde

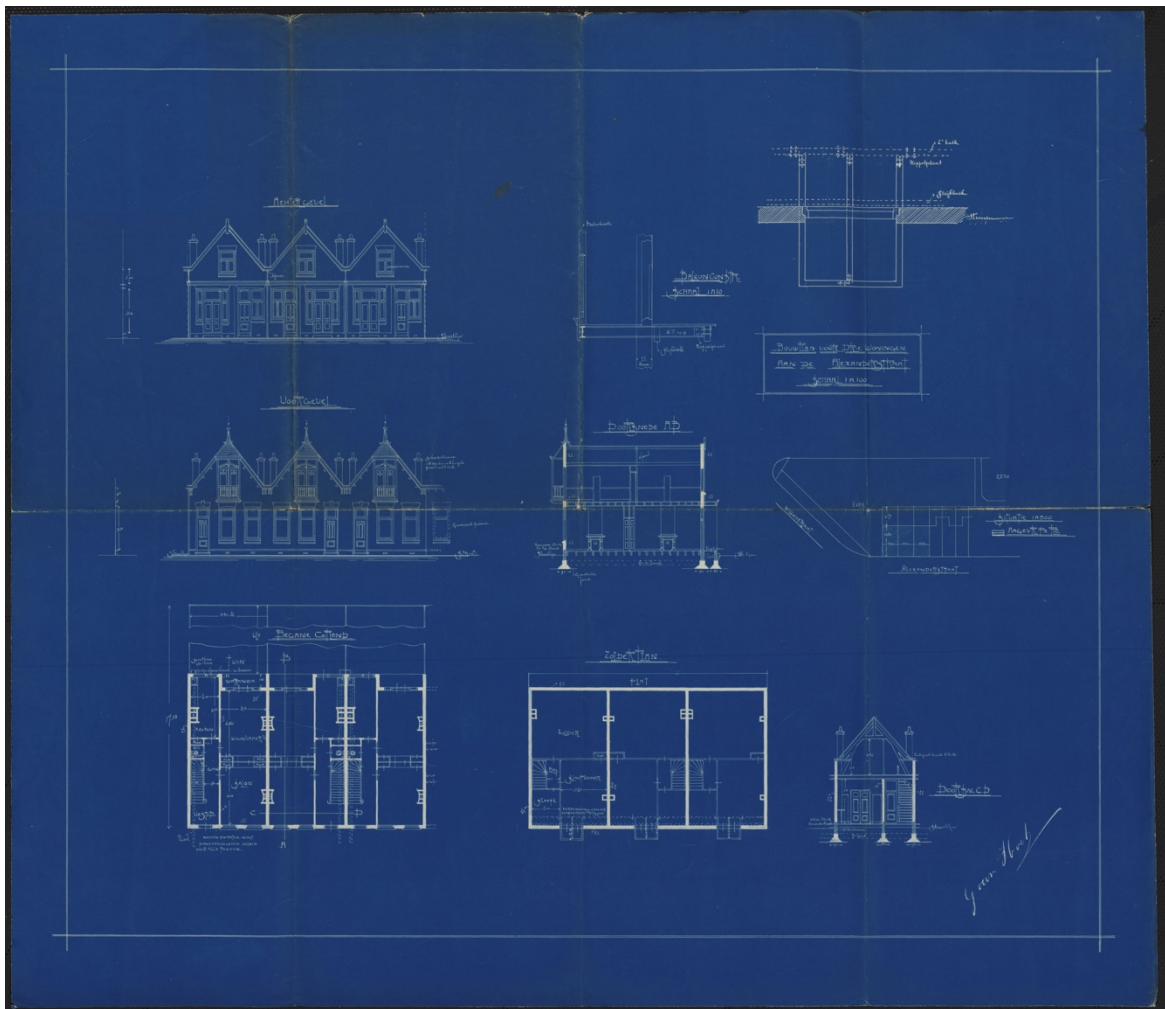

voorgevel

zicht in de Alexanderstraat

spits

tekening 1909